

THE SECOND EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE CORINTHIANS

1 Shíí, Paul, Bik'ehgo'ihinañ bik'ehgo Jesus Christ binal'a'á nshlíni, la'íi nohwik'isn Timotheus holzéhi bilgo, Bik'ehgo'ihinañ daayokaqahíi Corinthgee ha'ánálséhií bich'í' k'e'iilchii, ínashood daanliiníi dawa Akéya biyi' dahot'éhé daagolíníi bilgo:

2 Bik'ehgo'ihinañ nohwiTaa, Jesus Christ nohweBik'ehñ bilgo bilgoch'oba'íi la'íi bits'á'dí' ílch'í'gont'ééhií bee nohwich'í' goz'aa le'.

3 Bik'ehgo'ihinañ, Jesus Christ nohweBik'ehñ biTaa, ba'ihégoşí le', án bits'á'dí' aatét'ii begoz'aa, Bik'ehgo'ihinañ dawa bee hadag ánágodle'íi;

4 Án góyéégo nohwich'í' nagowaagee hadag ádaanohwíşí, nnee dant'éhéta bee bich'í' nadaagont'ogyúgo hadag ánádaahiidle'híi bigha, danée Bik'ehgo'ihinañ hadag ádaanohwíşíhií bee hadag ánádaahiidle'go.

5 Christ bilgo dánohwiniigonkt'éé nt'ééhií k'ehgo Christ nldzilgo hadag da'ánohwíşí nt'éé.

6 Néé nohwiniigodilne' lék'eyúgo, hadag ádaanoht'ee doleełhíi la'íi hasdánohwiniil doleełhíi bighahi at'éé, aí nohwiniigonkt'ééhií k'ehgo nohwíi aldo' nohwiniigonkt'ééhií bee hadag ádaanoht'eego ádaanohwíşí, la'íi néé hadag ánohwí'dilne' lék'eyúgo hadag ádaanoht'ee doleełhíi la'íi hasdánohwiniil doleełhíi bighahi at'éé.

7 Nłdzilgo nohwaa da'óndlii, díinko bígonlzihíí bigħa, néé nohwiniigodilne'húí k'ehgo nohwíí ałdó' nohwiniigodilne' ndi Bik'ehgo'ihinań hadag ádaanohwiłsihíí k'ehgo nohwíí ałdó' Bik'ehgo'ihinań hadag ádaanohwiłsi doleeł.

8 Christ biláhyú nohwik'íyú daanohlíni, Asi-ayú góyéégo nohwich'í' nagoyaahíí bídaagonołsi háhiit'íi, dázhó góyéégo nohwich'í' nagoyaahíí bigħa nohwinawod dásdozhá asdiıdgo daahiitsaah laą niıdzji:

9 Da'itsaahíí bee nohwá ngot'aą niıdzji, áidá' danéé doo ída'óndlii da, ndi Bik'ehgo'ihinań nanezna'íi nádaayihii'na'íi ba'óndlii doleełhúí bigħa nohwich'í' ágodzaa.

10 Án góyéégo da'itsaahíí yits'á' nohwinil áidí' yits'á' nánohwiníi: la'íi ágánánohwidle' doleełgo ba'óndlii;

11 Nohwíí ałdó' nohwi'okaąhíí bee nohwich'odaahnii, áik'ehgo nnee láągo nohwa da'oskaądgo hagog'éégo Bik'ehgo'ihinań nohwich'ozni'íi nnee láągo ba'ihédaanzi doleeł.

12 Díi baa nohwiłgozhóó, díinko nohwijíi yune' bígonlzi, ni'gosdzán biká' nnee bitahyú la'íi itisgo nohwíí nohwitahyú Bik'ehgo'ihinań binadzahgee da'aniigo, doo daazhógo da ánáhiit'íi, doo ni'gosdzán biká'dí' igoyá'íi bee da, Bik'ehgo'ihinań biłgoch'oba'íi binkááyú ánáhiit'íi.

13 Daahohshíihíi la'íi dá bee nohwił ídaagoziníi zhá baa nohwich'í' k'e'ilchii; ái dahot'éhé baa nohwił ídaagozi doleełgo hasht'íi;

14 Ilk'idá' lahzhi' nohwídaagonołsi n'íi k'ehgo, áik'ehgo néé nohwaa nohwił gozhóóhíi k'ehgo

nohwíí áldó' nohwaa nohwil gozhóq doleel, Jesus nohweBik'ehń nádáhíí bijjii.

15 Ái da'aniiigo bígonsihíí bigha ntsé nohwaa nsháhgo ni', nakidn nohwil daagoyilshóq doleelgo;

16 Macedóniayú hishaalyú la'íí t'aaqzhí' nashdaalgo nohwaa nsháhgo ni', áidí' Judeayú shich'odaahniigo disháhgo ni'.

17 Ya' daazhógo ádishniigo ágádishnii lá née? Ya' ni'godzáń biká' nnee k'ehgo nagoshchi' née, ya' shil nagokigo, Ha'oh, la'íí, Dah, dishnii née?

18 Dah, áidá' Bik'ehgo'ihí'nań da'anii nlijhíí k'ehgo doo nohwil nagokigo, Ha'oh, la'íí, Dah, nohwih'nii da.

19 Silvánus la'íí Timotheus hik'e shíí bilgo Bik'ehgo'ihí'nań biYe', Jesus Christ, nohwitahyú baa nohwil nadaagosilni'íí doo bil nagokigo, Ha'oh, la'íí, Dah, nii da, áidá' án dábik'ehn, Ha'oh, nii.

20 Dábik'ehn Bik'ehgo'ihí'nań nt'é niigo yengon'ááda' Christ, Ha'oh, da'anii nii ni', la'íí án binkáayú, Doleelgo at'éé, daan'nii, Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihégoş doleelgo.

21 Bik'ehgo'ihí'nań née hik'e nohwíí bilgo Christ bil dała'á daandliigo ndzilgo ánohwilshíhi at'éé, la'íí da'án hadaanohwidilaahi at'éé;

22 Áń nohwiká' da'izkahíí k'ehgo bíyéé daandliigo nohwígóziigo áyíílaa, la'íí nohwijíí biyi' Holy Spirit nohwaidin'áá, ái Bik'ehgo'ihí'nań nohwilniigo yengon'ááníí begolne'go ch'í'nah hileeh.

23 Díi da'anii ádishniigo Bik'ehgo'ihí'nań shá yígóşigo biká ádishnii, doo nohwil daagozhóq dago ánohwishle' doo hasht'íí dahíí bigha doo hwahá

Corinthýú náshdáh da.

²⁴ Doo nohwe'odlǎ' bee nant'aahíí k'ehgo no-hwaa natsídaahkees da, áídá' nohwił daagozhóq doleelgo nohwił nada'idziid; nohwi'odlǎ'íí ilk'idá' nalwod.

2

¹ Nohwaa nánáshdáhgo doo nohwił daagozhóqo ádaanohwishle'go da shiini' lashłaa.

² Doo nohwił daagozhóqo ánohwishłaa yúgo hadín lǎ shił gozhóqo áshile', nohwíí zhǎ gónko doo nohwił daagozhóqo ánohwiishłaa n'íí?

³ Áí bighǎ áík'ehgo nohwich'ǐ' k'eshiłchíí, no-hwaa niyáágo nohwíí shił daagoyiłshóq le'at'éhi doo shiini' bídaadolníihgo da; díí da'anii nohwá bígonsǐ, nt'é baa shił gozhóóníí nohwíí aldó' baa nohwił daagozhóq doleel.

⁴ Nohwich'ǐ' k'e'shiłchíídá' doo shił gozhóq da ni', shijíí doo nkehen'ǎǎ da ni', ła'íí hishchag ni'; doo nohwiini' daadishniihíí bighǎ da, áídá' dǎzhó shił daanohshóqo baa nohwił nagoshni'híí bighǎ.

⁵ Dahadínta bini'ńniihyúgo, doo dashízhǎ shich'ǐ' at'íí da, áídá' daanohwigha nohwich'ǐ' at'íí, ndi doo yóiyáhgo da, doo ídaagosh'a'go ádishni hasht'íí da.

⁶ Nnee ágát'ééhíí lǎǎgo noht'eego bini-idaagodohłaa n'íí da'áígee dábik'eh.

⁷ Áík'ehgo bich'ǐ' ánádaahne'go binchó'híí bighǎ baa nádaagonoh'aahgo hadag ádaanołǐ, doo ágádaanoht'ee dayúgo, dánko dǎzhó itiségo ts'íyaa ábile'.

⁸ Áík'ehgo nohwił daanzhooníí bił ch'í'nah ádaahle'go nádaanohwoshkǎh.

9 Nt'é nohwil déniidíí bikísk'eh ádaanoht'ee shí bígonsíihíí bighá nohwich'í' k'e'eshilchíí.

10 Dahadín ncho'híí bighá baa nádaagonoh'aahíí shíí áldó' baa nágodinsh'aah: dant'éhéta baa nádaagoni'ááyúgo nohwíí nohwichá asht'íí, Christ binadzahgee.

11 Doo ágádaant'ee dayúgo dánko ch'iidn nant'án, Satan holzéhi, nohwitis hileeh: hagog'éégo nohwich'í' na'iziidíí bídaagonlzi.

12 Troasyú Christ baa yati' baa gozhóni baa yashti'yú níyáadá' nohweBik'ehrn shá ch'íntáá,

13 Áídá' shik'isn Titus ákú doo hak'i dahíí bighá shiyi'siziiníí biyi' doo ilch'í'gont'éé da ni'; áík'ehgo áídí' bits'á' dahdiyaago Macedóniayú dahnaadiis-dzaa.

14 Bik'ehgo'ihí'nañ ba'ihégoş, án dákozhá Christ binkááyú nagonl'néhgo ánohwilş, la'íí nohwinkááyú bígozişgo ádilzi, aí likáşolchíhíí k'a'at'éégo da'adzaayú benagowaa.

15 Hadíí hasdákáhíí la'íí doo hasdákáh dahíí bitahyú Bik'ehgo'ihí'nañ bich'í' Christ yee likáşolchíhíí k'a'at'éégo ndliş:

16 Hadíí doo hasdákáh dahíí bich'í'yúgo şolchiníí da'itsaah áidoliikíí k'a'at'éégo ndliş; áídá' hadíí hasdákáhíí bich'í'yúşohíí şolchiníí ihí'naa áidoliikíí k'a'at'éégo ndliş. Hadín láá díí yinel'şş?

17 Łáşgo Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' doo da'aniş ádaanişgo yaa yádaakti', áídá' néé doo ágánt'ee da; néé Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' da'anişgo baa yáhiilti', Bik'ehgo'ihí'nañ nohwil'a'go, da'án binadzahgee Christ binkááyú yáhiilti'.

3

¹ Ya' nohwich'í' ídaayánáhiilti'go godeyaa née? Ya' naltsoos néé nlt'éégo nohwaa nagolní'íí hádaaht'íí née, dagohíí nohwits'á'dí' la' naltsoos ágát'ééhíí háhiit'íí née, la' ágádaat'ííhíí k'ehgo?

² Nohwíí naltsoos nlt'éégo nohwaa nagolní'íík'a'at'éégo ádaanoht'ee, nohwííí biká' bek'e'eshchíí, nnee dawa daayozhíígo yídaagolsí:

³ Nohwíí naltsoos Christ yaa nagolní'íí néé áhiidlaahíí daanoht'íígo bígózí, doo ink bek'e'eshchíí da, ndihíí Bik'ehgo'ihí'nań hínáhi biSpirit bek'e'eshchíí, doo tsée nteelíí biká' da, ndihíí nnee daabijíí biká' k'e'eshchíí.

⁴ Christ binkááyú Bik'ehgo'ihí'nań ba'óndliihíí bigha án'nií:

⁵ Dant'é biniil'ąąhíí doo néé nohwits'á'dí' benagowaa da; áídá' Bik'ehgo'ihí'nań zhá bits'á'dí' benagowáhi at'éé;

⁶ Áń ánídégo nohwá ngon'ááníí baa nagohi-ilní'go biniil'ąągo ánohwilaa; doo yati' bee nohwá ngon'ááníí zhá baa yáhiilti' da, áídá' nt'é niigo aníhíí yaa yáhiilti', Holy Spirit nohwinkááyú yakti'go: Jews bich'í' begoz'aaníí da'itsaahíí bee nnee bángot'ąą, áídá' Holy Spirit-híí nnee ihí'naa yaa daidi'aah.

⁷ Begoz'aaníí tsée biká' k'e'eshchiiníí da'itsaahíí áile' ndi dážhó bits'á'dindláádgo bengonyáá, áík'ehgo Israel hat'i'i Moses binii' bits'á'dindláádíí bigha ch'éh daayineł'íí, bits'á'dindláádíí bech'ígonáh doleeł ndi;

⁸ Áí ndi ágádzaago, Holy Spirit binkááyú begoz'aaníí dážhó itisgo bits'á'dindláád doleeł go'íí.

9 Da'itsaah áile'go begoz'aaníí bits'á'dindláád lèk'eyúgo, dábik'ehyú áile'go begoz'aaníí itisgo bits'á'dindláadi at'éé.

10 Da'aniigo begoz'aaníí lah bits'á'dindláád n'íí, k'adíí doo bits'á'dindláád da silíí, la'i bitisgo bits'á'dindláádhií bigha.

11 Begoz'aaníí bech'ígonyáá n'íí bits'á'dindláád lèk'eyúgo, doo bech'ígowáh dahíí bitisgo bits'á'dindláád go'íí.

12 Áí ndaahóndliigo dabígózigo yáhiilti':

13 Doo Moses k'ehgo yáhiilti' da, án Israel hat'i'i nt'é bits'á'dindláádíí édííhíí doo daayítséh dago biniizhí' nná'íltsoos:

14 Daabiini' bee doo daago'íí da silíí; áík'ehgo díí jíí ndi doo ánídá' Bik'ehgo'ihí'nañ hik'e bíí bílgo lángon'áni daayozhíigo binatsekeesíí biná'isti' n'íí t'ah da'ágát'éé; áí Christ binkááyú zhá yó'oltsoos.

15 Díí jíí ndi Moses binaltsoos daahojíigo binatsekeesíí t'ah biná'isti' k'a'at'éégo t'ah doo yídaago'síí da.

16 Da'ágát'éé ndi nohweBik'ehñ bich'í' ách'idzaayúgo konatsekees biná'isti' n'íí k'ihzhí' yó'oltsoos.

17 NohweBik'ehñ Holy Spirit at'éé: hayú nohweBik'ehñ biSpirit nliígee daanohwigha nohwil ch'í'otaa.

18 Daanohwigha, nohwinií doo bináda'isti' dago, kát'íné biyí'zhí' daadinéel'ííhíí k'a'at'éégo nohweBik'ehñ bits'á'dindláádíí daanéel'íí, áík'ehgo án bits'á'dindláádíí nohwits'á'dindláádgo daahiidleeh, dayúweh nohwá goldohgo, áí nohweBik'ehñ biSpirit bits'á'dí' begonáh.

4

1 Áík'ehgo díí na'idziidíí Bik'ehgo'ihí'nań bíłgoch'oba'híí bighą nohwaa dain'ąągo nyee ndi dahnldq̄h;

2 Nadaant'į'go nchq̄'go ágot'eehíí doo be'ánt'ee da, doo lé'ilchoogo nahiit'aash da, Bik'ehgo'ihí'nań biyati' doo bee nahiich'aa da; ndi biyati' da'ańihíí ch'í'nah ánłzį, áík'ehgo nnee dała'á daantįigo Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee da'áígee yáhiilti'go yıdaagokį.

3 Yati' baa gozhóni baa nagohiilńi'íí hadín bich'į' bená'isti'yúgo, doo hwahá hasdákáh dahíí zhą bich'į' bená'isti'hi at'éé:

4 Ni'gosdzán biká' ágot'eehíí yebik'ehi, ch'iidn nant'án, doo da'odłq̄ą dahíí biini' yłeda'istsooz, Christ, Bik'ehgo'ihí'nań ye'at'éhi da'áiyihíí ye'at'éhi, baa na'goni'íí bits'ą'dindláádíí doo bee bich'į' got'įį hileeh dahíí bighą.

5 Doo néé ídaanagohiilńi' da, Christ Jesus nohwe-Bik'ehń nłni zhą baa nagohiilńi'; áídá' néehíí nohwá na'idziidíí ndłį, Jesus bighą.

6 Bik'ehgo'ihí'nań, Chagołheelyune' idindláád le', nńiidíí nohwijíí yune' odaadezdlaad, Bik'ehgo'ihí'nań bits'ą'dindláádíí bídaagonłzihíí bighą, áí Jesus Christ binii biká'zhį' hit'įį.

7 Néé tus goshtł'ish be'alzaahíí k'ehgo ánt'ee ndi áí lán íłnihíí nohwiyi' golį, í nawod dązhq̄ k'a'at'éhi doo néé nohwits'ą'dí' da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań bits'ą'dí'hi bígózį doleełhíí bighą.

8 İłtah at'éédí' nohwich'į' nagontł'og ndi doo hayaa ánohwile' da; hagog'éégo ánągot'įįł shįhíí doo bídaagonłzį da ndi biyah daanldq̄h;

9 Nohwiniigodnłsı ndi doo yó'onohwidi'aah da; nkínohwidest'e' ndi doo nohwizes-hıı da;

10 Jesus bi'ihı'na'ıı nohwıká'zhı' hit'ıı doleełhıı bighą, Jesus adzaahıı k'a'at'éégo néé ndi dábik'ehn da'itsaahıı bee nohwich'ı' goz'ąą.

11 Nohwits'ı dadotsaahıı ndi Jesus bi'ihı'na' bee ch'ı'nah doleełhıı bighą t'ah hin'naa ndi Jesus bighą nohwidi'zodeełgo baa nohwidi'det'ąą.

12 Áık'ehgo Jesus baa yáhiilti'hıı bighą da'itsaahıı bee nohwich'ı' goz'ąą, áídá' áı bighą nohwihıı ihı'naahıı nohwaa gode'aa.

13 Osisdlaąadhıı bighą bá yashti', niigo k'e'eshchıı; néé áldó' da'ágát'éégo ohiidlaą, áık'ehgo ágádi'niigo bá yáhiilti';

14 Díı bígonłzı, hadın Jesus naadiidzaago áyılaa n'ıı, néé áldó' Jesus bıłgo nádihiikáh ánohwile' doleeł, áídı' dabıı binadzahgee nnohwidoııł, nohwıı bıłgo.

15 Ádaagodzaahıı dawa nohwıı nohwighą ádaagodzaa, Bik'ehgo'ihı'nań bıłgoch'oba'ıı an'odaazlııhıı nnee bitahyú dayúweh nołseełgo ba'ihégoşınıı áldó' dayúweh nołseeł doleeł, Bik'ehgo'ihı'nań dázhó ba'ihégoşı doleełgo.

16 Áı bighą doo hayaa ánohwile' da; nohwits'ı ndihit'ood ndi dajıı bııgha nohwiyi'siziınıı ániidégo ánálııł.

17 Dét'ıh nohwich'ı' nadaagont'ogıı dázhó nohwaa gozhóónıı doo ngonel'ąą dahı dawahá bitisgo at'éhi nohwá ıłch'ı'yile';

18 Dawahá hit'iınıı doo néel'ıı dadá' doo hit'ıı dahıı zhá néel'ıı: dawahá hit'iınıı bech'ıgowáh; áídá' doo hit'ıı dahıı dahazhı' begoz'ąą.

5

1 Díinko bídaagonlɛ́, ni'godzán biká' nohwits'í bee gowaḡolgai k'ehgo biyi' daagondliiníí nankaadgo, gowaḡ doo kogan be'alzaa dahíí, Bik'ehgo'ihí'nań áyílaahíí, yaaká'yú dahazhɛ́' goz'áni nohwá goz'ąą.

2 Kogee díí nohwits'í bee nahiikaidá' ík'edaan'ńíí, yaaká'yú biyi' daagondlɛ́ doleehíí bídɛ́h daandlɛ́go ík'edaahihiidléh hádaahiit'ɛ́go:

3 Ík'eda'idlaayúgo dádaańinchiigo doo daanohwi'diltséh le'at'éé dahíí bighą hádaahiit'ɛ́.

4 Díí nohwits'í gowaḡolgai k'a'at'éhi t'ah biyi' daagondlɛ́go, nohwich'ɛ́' badaagont'ogíí bighą ík'edaan'ńíí: nohwits'í diyágé k'a'at'éégo doo ídaadihi'ńiigo da, ndi dayúweh nohwik'ena'izlaa hádaahiit'ɛ́híí bighą, áík'ehgo ihí'naahíí da'itsaahíí yidag hadogáát.

5 Bik'ehgo'ihí'nań dabíí áí bighą ilch'ɛ́'nohwilaa, la'íí Holy Spirit nohwaidin'ąą, áí bee Bik'ehgo'ihí'nań ilk'idá' áńńiidíí da'anii begolne'go nohwił ch'í'nah hileeh.

6 Áí bighą dá bik'ehn bidag ádaant'ee, nohwits'íhíí nohwigowaḡhíí k'ehgo t'ah biyi' daagondlɛ́go nohweBik'ehn doo bíł daagondlɛ́go bídaagonlɛ́ ndi:

7 (Nohwi'odlą'íí zhą bee hiikaah, doo daahiit'iiníí bee da:)

8 Bidag ádaant'ee, nohwiłdishńii, nohwits'í bits'ą'dí' dahdiniikáhgo nohweBik'ehn bíł ndaagondleehgo dázhó hádaahiit'ɛ́.

9 Áík'ehgo nohwits'í biyi' daagondlɛ́yúgo, dago-híí bits'ą'yú daagondlɛ́yúgo, Bik'ehgo'ihí'nań bíł daagoyihilzhọ́ doleehíí bighą nada'idziid.

10 Daanohwigha Christ bidázhzhí' nkáhgo nohwaa yá'iti' doleeł; nohwits'í biyi' daagondljídá' ánádaahiit'jil n'íi dábik'ehgo daanohwich'j' nahi'niil, nlt'ééhíi dagohíi nchq'íta.

11 Áík'ehgo nohweBik'ehñ bégódzidíi bígonlzhíi bigha nnee bich'j' yáhiilti'go biini' bá ádaagohiidleeh; hago ánt'eehíi Bik'ehgo'ihí'nañ yígótsj; nohwíi ałdó' nohwijíi naz'ąadı' nohwídaagonłsj shj.

12 Néé doo daazhógo nohwich'j' ídaayánahiilti' da, áídá' nohwee ída'okíi doleełhíi bigha nohwich'j' k'e'iilchii, áík'ehgo nnee koká'yú hago ádaanolinií zhá yee ídaada'odlíi, áídá' kojíi yune' begoz'ánihií doo yee ídaada'odlíi dahíi bich'j' t'ąązhj' hanádaahdzii doleełhíi bigha nohwich'j' k'e'iilchii.

13 Nohwiini' ádjih k'a'ánondljijúgo Bik'ehgo'ihí'nañ bá áhiit'jii: nohwiini' goljijúgo nohwíi nohwich'j' áhiit'jii.

14 Dała'á, nnee dawa yá daztsąą; áík'ehgo nnee dawa nanezna'hi at'éé bídaagonlzhíi bigha Christ bil'ijóónii nanohwiilaa:

15 Án nnee dawa yá daztsąą, hadín hínaahíi doo dayúweh dabíi ídáhi'naa da doleełgo, áídá' hadín bá daztsąadı' naadiidzaahíi yá hínaa doleełgo.

16 Ái bigha kodí' godezt'i'go nnee doo la' nnee at'éé zhińéego baa natsíhiikes da: Christ nnee zhińéego at'éego baa natsíhiikes ni' ndi, doo dayúweh nnee zhińéego baa natsíhiikes da.

17 Áík'ehgo hadín Christ yil dała'á nasdljij lək'eyúgo, nnee ánídégo ánábí'delzaa: dabíntsedá' ye'at'éé n'íi ąął bech'ígoyáá; dawahá ánídégo

ánálzaa go'íí.

18 Díí dawa Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' begoz'ąą, áń Jesus Christ biláhyú bik'íí ánádaanohwisdlaa, ła'íí nnee hik'e Bik'ehgo'ihí'nań bił ilk'íí nádaasdlíihíí baa nagohiilni'go nohwaa godin'ąą.

19 Díínko áldishńii, Bik'ehgo'ihí'nań Christ biláhyú nnee ni'gospdzáń biká' daagolíníí bik'íí ánáyiidlaa, doo binchq'íí bá yil ołtag dago; ła'íí nnee bik'íí ánáyidle'íí baa nagohiilni'go nohwaa godin'ąą.

20 Áík'ehgo Christ binal'a'á ndliigo, Bik'ehgo'ihí'nań nohwinkááyú nádaanohwokaąh: Bik'ehgo'ihí'nań bik'íí nádaahdleeh, nohwiln'niigo Christ bá yáhiilti'go nánohwihiikaąh.

21 Christ biyi' daahiidleehgo Bik'ehgo'ihí'nań dávik'ehyú át'ééhíí be'ádaant'ee doleelhií bighą Bik'ehgo'ihí'nań Christ, doo nchq'go at'éé n'íí, néé nohwinchq'íí biká'zhí' áile'go nchq'go at'éégo áyíílaa.

6

1 Néé áldó', Bik'ehgo'ihí'nań bił na'idziidíí ndliigo, bił goch'oba'íí doo da'íliízhí' nádaadohné' da le', nohwiln'niigo nánohwihiikaąh.

2 (Bik'ehgo'ihí'nań gáníí, Yati' baa gozhóni nágodn'aahíí nił ch'í'otaągee nidesiits'ąą, hasdách'igháhíí bijji nich'osiini' ni', nii: isaą, dák'ad begoz'ąą; díí jji hasdách'igháhíí nohwá begoz'ąą.)

3 Doo hadín nohwichą nakaadgo da Bik'ehgo'ihí'nań bá na'idziid, bá na'idziidíí doo hadín yik'ígodi'áh da doleelhií bighą:

4 Áídá' néé Bik'ehgo'ihí'nań bá na'idziidíí dáhot'éhé bee nkt'éégo ánt'eego nohwígózi, nyéé ndi bidag ánt'ee, nohwich'í' nadaagont'og ndi, nyéé' nts'ag ndi, goyéégo nohwich'í' nagowaa ndi,

5 Hagee hánohwí'dinltsaas ndi, ha'ánánohwidilka' ndi, nohwik'í dahnázzaa ndi, nyeeego na'idziid ndi, doo ilwosh dagee, shiná' góyéé ndi bidag ánt'ee;

6 Dilkqoqho ádinlzihíí bee Bik'ehgo'ihí'nań bá na'idziidíí nkt'éégo ánt'eego nohwígózi, nohwil ígózíníí bee, bágohii'aahíí bee, nohwilgoch'oba'íí bee, Holy Spirit bee, doo ádinl'íí dago nohwil ijóóníí bee nkt'éégo ánt'eego nohwígózi,

7 Yati' da'aniihíí áln'nii, Bik'ehgo'ihí'nań binawodíí bee hin'naa, nkt'éé zhinéégo benagonlkaadí nohwigan dihe'na zhinéégo dahiitjilíí lá'íí nohwe'eshgan zhinéégo dahiitjilíí bee Bik'ehgo'ihí'nań nkt'éégo bá na'idziidgo nohwígózi,

8 Hagee nnee daanohwidnłsigeeg dagohíí doo daanohwidnłsigeeg dagee, nnee nkt'éégo nohwaa yádaakti'geeg dagohíí dénchq'go nohwaa yádaakti'geeg nłdzilgo nasiidzi; nahich'aahíí k'ehgo nohwaa natsídaakees ndi da'aniihíí be'ánt'ee;

9 Doo nohwígózi da ndi lá'ihíí nkt'éégo nohwídaagoksi; k'azhá dahiitsaah ndi hin'naa láá; nohwiní' daadeznih ndi doo nanohwí'distseed da;

10 Doo nohwil gozhq' da ndi nohwijíí biy'dí' dábik'ehn nohwil gozhq'; tént'iyé ndi nnee láágo hádaaldzilgo áidle'; nohwiyéé da'ádlhgo ndi da'anii dawahá nohwiyéé.

11 Corinthgeeg daagonohliiníí, doo nt'é nohwits'á' nanl'íí dago nohwich'í' yáhiilti', nohwijíídí' dawa bee nohwich'í' bil ch'í'ótąą.

12 Néé nohwijíi yune' nohwíi nohwá goz'aa, áidá' nohwíi nohwijíi yune' doo néé nohwá goz'aa da.

13 (Shichagháshé bich'í' yashti'híi k'ehgo nohwich'í' yashti') néé nohwijíi nohwich'í' ilts'á' át'éé, áik'ehgo bidenágo nohwíi áldó' nohwijíi nohwich'í' ilts'á' ádaahle'.

14 Doo da'odlaa dahíi hik'e da'odlaahíi doo bil hídaanohwi'dest'oo da le': dávik'ehyú át'éehíi lá'íi doo dávik'ehyú át'éé dahíi hagot'éégo hł t'eké daanlii? lá'íi idindláádíi hik'e chagotheehíi hagot'éégo dała'á nlii?

15 Hagot'éégo Christ lá'íi ch'iidn nant'an dálekt'eego natsídaakees? Hagot'éégo odlaahíi lá'íi doo odlaa dahíi dała' natsídaakees?

16 Kih biyi' Bik'ehgo'ihinań daach'okaaahíi lá'íi k'eshchín hagot'éégo dálekt'ee? Nohwíi Bik'ehgo'ihinań hináhi bikihíi k'ehgo daanohlii; Bik'ehgo'ihinań gáníi, Shíi ái biyi'gonshlii, lá'íi bitahyú anáshdaak; shíi Bik'ehgo'ihinań nshkínihi daashokaah doleek, ái shichagháshé daanlii doleek.

17 Ái bigha bitahdí' hahkáh, sahngo nahkai, nii, nohweBik'ehń, dant'éhéta ncho'íi doo baa nahkai da; áik'ehgo nánohwidishniil,

18 Shíi nohwiTaa nshlii doo, nohwíi shiye'ke lá'íi shitsi'ke daanohlii doo, nii, nohweBik'ehń, Dák'a'at'éhi.

7

1 Shił daanohshóni, ái nohwá ngot'aadá', halaa nohwits'í lá'íi nohwiyi'siziiníi yłchqohíi dawa ídaadihiilkqohgo bits'á'yú nihiikáh le',

áídí' Bik'ehgo'ihí'nań bédahaıldzidgo daadinłzigo iłch'ı' da'ındle'.

² Nohwıjıı biyi' nohwá goz'ąągo ádaahle'; doo hadıń bich'ı' dénchq'go ásiidzaa da, doo hadıń dénchq'go áhiidlaa da, doo hadıń bich'ı' nahiich'aa da.

³ Díı doo nohwik'ıdish'áhıı bighą ádishnii da; Nohwıjıı biyi' daanołıjı, dała' da'ıitsaah doleełgo ła'ıı dała' daahin'naa doleełgo, iłk'idá' nohwıłdishnii ni'.

⁴ Doo shiini' hah dago nohwich'ı' yashti', dážhó nohwaa da'oshlıı: nohwichą bidag ánsht'ee, néé nohwich'ı' goyéégo nagowaa ndi dážhó shıł gozhóq.

⁵ Macedónıayú niit'aazhdá' nohwits'ı doo hanáyol da ni', iłch'ıdı' nagont'og ni'; nohwinaadyú nagonłkaad ni', ła'ıı nohwıjıı biyi' néhiıldzid ni'.

⁶ Da'ágát'ée ndi Bik'ehgo'ihí'nań, doo koł daagozhóq dahıı koł daagozhóqgo ánádaakodle'ıı, Titus nyááhıı bee nohwıł gozhóqgo ánánohwiidlaa;

⁷ Doo án nyááhıı zhá bee da, áıdá' án nohwaa bıł gozhóqgo ádaasolaahıı bee; shaa ch'ıná daasolıjıgo, chaal nahkaigo, ła'ıı shaa daanołhiini'go Titus yaa nohwıł nagolıı'dá' dážhó itisgo shıł gozhóq ni'.

⁸ Naltsoos nohwich'ı' ágoshlaa n'ıı bighą dét'ıhézhı' doo nohwıł daagozhóq dago bıgosıłsııd, áı bighą doo shıł gozhóq da ni': da'ágát'ée ndi k'adıı doo shıł hago'at'ée da.

⁹ K'adyúgo baa shıł gozhóq, doo nohwıł daagozhóq da n'ıı doo bighą da, áıdá' doo nohwıł daagozhóq dago nchq'go ánádaaht'ııł n'ıı bits'á'zhı'go ánádaasodzaahıı bighą: doo nohwıł daagozhóq da n'ıı Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dı',

áik'ehgo doo nt'é nohwits'á'né' da, nohwich'ì' k'e'shí'chí'í'í' bee.

10 Doo koł gozhóqó dahíí Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'hi konchq'íí bits'á'zhì' ách'íné' ákole', áik'ehgo hasdách'ígháh, doo koł gozhóqó dago ánákodle' da: áídá' ni'godzán biká' ágot'eehíí zhińéégo doo koł gozhóqó dahíí izil'héhi at'éé.

11 Doo nohwil daagozhóqó da n'íí, Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'hi, ídaagonohdzaągo ádaanohwizlaahíí baa natsídaahkees, doo hadín hagot'éégo bíł daagosol'ąą da hádaht'íigo ádaanohwizlaa, nchq'íí bik'ee daashol'ch'iigo, Bik'ehgo'ihí'nań bédaaldzidgo daadinołsigo, shídih daanohłigo, dážhó baa daanohwiini'go, ła'íí doo bik'ehyú at'éé dahíí biniidaagodołéhgo ádaanohwizlaa! Dawa bee doo nohwaa dahgosiit'ąą dago bígózi.

12 Naltsoos nohwich'ì' ágoshłaa ndi nnee doo bik'ehyú at'éé dahíí doo án bighą nohwich'ì' k'e'shí'chí'í' da, dagohíí nnee doo bik'ehyú bich'ì' at'éé dahíí bighą, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dážhó nohwaa daanohwiini'go bídaagonołsì doleel'híí bighą nohwich'ì' k'e'shí'chí'í.

13 Áí bighą nohwíí nohwil daagozhóqóhíí bighą néé áldó' nohwil gozhóqógo ánohwi'deszaa: ła'íí áí bitisgo Titus biyi'siziinií nohwaa bíł nágojqqdhíí bighą néé áldó' dážhó nohwil gozhóqógo ánanohwi'deszaa.

14 Nohwaa da'oshłíigo Titus bíł nagoshni'íí doo bik'ee ádaayánsdzì da; áídá' dawa baa nohwil nagoshni'íí da'aniigo ádishni'ihíí k'a'at'éégo nohwaa da'oshłíigo Titus bíł nagoshni'íí áldó'

da'aniigo bígózì.

¹⁵ Ła'í hagot'éégo da'áníyú ádaahdzaa, ła'í hagot'éégo nohwiini' daahąhgo daadohtłidgo nohwaa nyáá yénálnihí bighą bijí biyi'dí' itisgo bił daanohshoq.

¹⁶ Ái bighą dawa bee nohwaa da'oshłihí bighą shıł gozhóq.

8

¹ Shik'íyú, Bik'ehgo'ihinań biłgoch'oba'íi Macedóniayú inashood ha'ánáséhíi baa godet'aaníi bídaagonolsigo háhiit'ii;

² Doo ałch'idéyú bich'i' nadaagont'ogú bee nabída'dintaahgee dázhó bił daagozhóqo, ła'í dázhó tédaat'iyé ndi bijí biyi'dí' ich'odaazni'go ndaizné'.

³ Díinko bá baa nagoshni', dáyídaanel'aazhi' ła'í itisgo ndi ich'odaaniigo ndaizné', dabíi hádaat'iiqo;

⁴ Nádaanohwokaąhgo gádaanohwińii, Díi ndaasii'né'íi nádohné'go inashood ła'ihíi bee bich'ohniih.

⁵ Ndaayiné' shi ndzi n'íi bitisgo ndaizné', dantsé Bik'ehgo'ihinań bik'ehgo nohweBik'ehń yaa ídaadest'ąą, áigeehíi néé ałdó' nohwaa ídaadest'ąą.

⁶ Áik'ehgo tédaat'iyéhíi bá zhaali lená'idlaago na'idziidíi nohwitahyú Titus yegodez'áni, da'áik'ehgo nohwitahyú lanle', biń'ni.

⁷ Dawa bee itisgo nanohdee, da'ohdlaaníi bee, nht'éégo yádaakti'íi, nohwigoyą' golínií, nyee ndi hohkaahíi, ła'í nohwił daanjooníi bee, áik'ehgo díi ich'odaahniigo ndaanohné'íi bee ałdó' itisgo nanohdee le'.

8 Doo bídaanohwĩnso'go nohwich'i' k'e'eshchii da, ndi ła' nyeego nayik'ída'iziidíí baa nohwĩł nagoshni'go, nohwíí ałdó' be'ágádaaht'eeyúgo, áí bee da'anii nohwĩł da'ijóó shihíí bígozjĩh.

9 Jesus Christ nohweBik'ehń dážhó biłgoch'oba'íí bídaagonoıj, án dážhó háłdzil ndi nohwicha tet'iyé silij, tet'iyéhíí biláhyú nohwíí hádaaldzil daahleeh doleelgo.

10 Díí baa natséskeesíí nohwĩł ch'inish'aah: díńko nohwá nłt'ée, dała'á łegodzaadá' begodeyaa n'íí aal ádaahle', begodeyaadá' dážhó hádaaht'ijigo ádaaht'ij.

11 K'adíí aal ádaahleeh; baa nohwĩł daagozhóógo begodigháhíí k'ehgo baa nohwĩł daagozhóógo ałdó' aal ádaahleeh: nt'é daanohwíyée shihíí k'ehgo ndaanohné'.

12 Nnee dabíí hát'ijihíí bigha nyiné'yúgo, bíyée shihíí k'ehgo nyiné'íí Bik'ehgo'ihí'nań bił dábik'eh; nnee bíyée da'adíhyúgo Bik'ehgo'ihí'nań doo nt'é yokeed da.

13 Ła'ihíí biyıl da'alzołé doleelgo, áídá' nohwíí nohwiyıl daandaaz doleelgo doo dishniigo ádishni da:

14 Áídá' ła'ihíí biyıl nohwiyıl dáłt'ee doleelgo dishniigo ádishni, k'adíí nohwíyée ląágo, ła'ihíí yidih daanliiníí áí bee bich'odaahniih, áídá' dahagee nt'é bídih daanohljijyúgo, bíyéehíí bee nohwich'onáda'niih ałdó'; áík'ehgo dawahá dáłt'ee:

15 Díńko bek'e'eshchij, Hadín ląágo lenáyehezlaa ndi doo ła' ch'ekáad da; hadín da'ayáhágo lenáyehezlaa ndi doo yidih nlij da, ni.

16 Bik'ehgo'ihí'nań ba'ihégoıj, dánohwaa shiini'híí k'ehgo Titus nohwaa biini'go ábílaahíí bigha.

17 Titus doo náhohiikaḡhíí zhá bigha nohwich'í' deyaa da; áídá' dabíí dázhó hát'íígo nohwich'í' deyaa.

18 Ła' nohwik'isn Titus bił nohwich'í' del'a', án ínashood ha'ánálséhíí dahot'éhé bitahyú yati' baa gozhóni yaa yałti'go dázhó nt'éégo bígózinihi;

19 Doo da'ái zhá bigha nohwich'í' del'a' da, áídá' ínashood ha'ánálséh nagozñilíí bił anáhiikaahgo hádaabistií, díí ilch'oníigo na'idziidíí nohweBik'ehń ba'ihégoşihíí bigha nabik'ída'idziid, la'íí ilch'odaahniigo hádaaht'ííhíí nnee bił ch'í'nah ádaagodle'go ádaahiit'íí:

20 Díí zhaali łáḡo lenádaahiidláhíí hagog'éégo nadaahii'ñiihíí bigha doo hadín nohwaa dahgo'aa hádaahiit'íí da:

21 Doo nohweBik'ehń binadzahgee zhá da, áídá' nnee dawa binadzahgee aldo' dabik'ehyú ádaahii'ne'go hádaahiit'íí.

22 Nohwik'isn la'ihíí aldo' bił nádaadel'a', án doo alch'índi nabínantaahgo łáḡo nt'éégo ánát'ííhgo bígosiilzjíd, án k'adíí díí na'idziidíí nayik'í'iziidgo dázhó hát'íí, bestso ndaahohníígo nohwígonsihíí bigha.

23 Hadín Titus yiká na'idilkidyúgo, án shich'oníihíí át'éé, nohwá na'idziidíí ant'ee: la'íí hadín nohwik'isyúhíí yiká na'ídaadilkidyúgo, iltah at'éeyú ínashood ha'ánálséh nagozñilíí bá nal'a'á daanlií, aí bee Christ ba'ihégoş.

24 Áík'ehgo dabíí bináál la'íí ínashood ha'ánálséh nagozñilíí daabináál nohwił'ijóóníí bił ch'í'nah ádaahle', la'íí nt'é bigha nohwaa óndliihíí da'aníihi at'éé aldo' bił ch'í'nah ádaahle'.

9

¹ Ínashood bich'odaahii'ñiihíí doo bee nohwich'í' k'e'eshchii da ndi nzhq̄q̄:

² İlk'idá' hádaaht'iiníí bígonsi, áí bigha nohwaa da'oshlíigo Macedóniayú daagolíníí gádaaldishñii, Dała'á legodzaadá' Akéyagee daagolíníí ilk'idá' bestso lenádaanííigo begodeyaa ni', daaldishñii; áík'ehgo ich'odaahñiih dázho hádaaht'íihíí bigha ágádaane' hádaat'íi nkegonyaa.

³ Ágát'éé ndi shik'isyú nohwich'í' dáál'aad, nohwaa da'óndlii n'íí doo da'ílíizhí' da doleelíí bigha; da'ádaaldishñii n'íí k'ehgo ilk'idá' bestso ndaahezonil shí:

⁴ Doo ágádaanoht'ee dayúgo, Macedóniadí' bíl nishkaigo doo ích'í'daasolaa dayúgo, nohwee ída'óndlii n'íí néé (hik'e nohwíí bílgo) bik'ee ídaayádaandzi doleel.

⁵ Áí bigha dávik'ehyú ádishñiiigo shik'isyú shádih nohwich'í' daash'aa, t'ah bidáhdá' ndaanohné'íí, dabíntsé ndaadeso'aa n'íí, ndaahohníí doleelgo, áík'ehgo nohwííídí' dázho hádaaht'íigo ndaahohníí, doo baa daanohchí'go ndaanohné'go da.

⁶ Gánohwíldishñii, Hadín ayáhágo k'e'dileehíí ayáhágo inkt'aahi at'éé; áídá' hadín láágo k'e'dileehíí láágo inkt'áahi at'éé.

⁷ Nnee daantíígee biini' layiilaago ntsínkéézíí k'ehgo nyinoné'; doo nohwíł goshch'iigo da, dagohíí doo bídaanohwich'inyo'go da: hadín bíl gozhóq̄go nyiné'íí Bik'ehgo'ihí'ñań bíl nzhq̄q̄.

⁸ Bik'ehgo'ihí'ñań dawahá nkt'éehíí láágo nohwá áile'go yínel'aa; bídih daanohñiiníí láágo dávik'ehn nohwá áyíłsi doleel, nkt'éégo na'ídziidyú dawa

łáągo bich'odaahniih doleełgo:

⁹ Gáníigo bek'e'eshchij, Dahot'éhé nayiniih; tédaat'iyéhií yich'onii; nht'éégo at'ééhií dahazhí' begoz'aa, nii.

¹⁰ Bik'ehgo'ihinań, k'ediléhíí k'edilyíí yaa yiné'íí, da'án bán nohwainé'go daahsaą, áídí' k'eda'dolááhíí łáągo hadaajeehgo áile', da'án nht'éégo ádaaht'eehíí łáągo nohwá inkt'aa doleełgo áile':

¹¹ Dawahá bee hádaaldzilgo Bik'ehgo'ihinań ánohwidoliil, áík'ehgo łáągo ich'odaahniih doleeł, áí Bik'ehgo'ihinań ba'ihégosinií áidoliil, néé nohwiláhyú.

¹² Díí zhaali ndaahohnííhíí ínashood hant'é yídaadih shíhíí baa daado'né', áídá' doo áí zhá da, ndi bitisyú an'odaazliihíí k'ehgo alód' nnee łáągo áí bighą Bik'ehgo'ihinań ya'ihédaanzí doleeł.

¹³ Zhaali ndaahohnííhíí bee Christ baa yati' baa gozhóni nohwil da'aniigo bikísk'eh ádaanoht'eehíí nohwígózí doleeł, áí bighą la'íí dabíí hik'e nnee dawa bilgo doo alch'ídn bich'odaasoni' dahíí bighą nnee bich'odaasoni'íí Bik'ehgo'ihinań ya'ihédaanzí doleeł;

¹⁴ Áí nneehíí Bik'ehgo'ihinań bilgoch'oba'íí dážhó nohwijíí biyi' golíhíí bighą nohwá da'okaaągo nohwaa daabiini' doleeł.

¹⁵ Bik'ehgo'ihinań nohwainé'íí doo hagot'éégo baa nagoch'olni' at'éé dahíí dážhó ba'ihégosi.

10

¹ Shíí Paul, Christ isht'egodnt'éégo la'íí dawa yich'í' nzhoggo at'ééhií k'ehgo ánsht'eego nánohwoshkaąh; la' shaa yádaakti'go gádaanii,

Nohwiñáátyúgo dázho histe', áídá' doo nohwiñáá dayúgo zhá doo histe' da, daashiñii:

² Áídá' nohwaa nánisdzaago nohwiñáátyúgo doo nohwich'í' siste'go ádaashole' dago nádaanohwoshkàh, nñee la' ni'goszán biká' zhiñéégo be'ádaant'eego nohwaa natsídaakesí doo bich'í' siste' da doleelhí k'ehgo.

³ Ni'goszán biká' nahiikai ndi doo nñee nadaagonlkaadhí k'ehgo nagonlkaad da:

⁴ (Benagonlkaadí doo nñee zhiñéégo da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nañ binawodí biláhyú nadaalwodgo nch'í' binawodí bil goz'ąąge da'ílí yilchii;)

⁵ Dénch'égo natsíts'ikeesgo k'izé'ich'idilteehí da'ílí hilchii, nñee ídaada'odlígo Bik'ehgo'ihí'nañ bígonsi daanihí, daazhógo ádaaniigo bits'á'zhi' ádaabiñiní aldo' da'ílí hilchii, la'í' natsígokesí dawa Christ daidits'ag doleelgo áhiidle';

⁶ Daanohwidohts'ag daasoliídá', doo daanohwidits'ag dahí dawa biniidaagondléhgo ndaagoshiilchii.

⁷ Dant'éhéta biká'dí'go hit'iiní zhá daanel'í' née? Dahadín Christ bíyéehí nliigo ídaanatsekeesyúgo, díí yaa tsínádókees, Christ bíyéehí nliihí k'ehgo née aldo' Christ bíyéé ndlii.

⁸ Nldzilgo nadaasozigo ádaanohwidilne', doo hayaa ádaanohwiñigo dahí bigha nohweBik'ehñ benohwik'ehgo ánohwilaa: áí dázho baa ída'oshlígo díyat'éégo baa yashti' ndi doo ídaayánisdziñh da doleel.

⁹ Naltsoos nohwich'í' k'eshchiiní bee doo tsínahwidishees hasht'í' da.

¹⁰ Díí k'ehgo nko ádaashilch'inii, Naltsoos yee

nant'aago ła'íi nalwodgo áile'; áídá' nohwitahyú nagmaayúgo ye'at'ééhíi doo nalwod da, biyati'íi doo nt'é da, daashılch'inii.

11 Nnee dıi k'ehgo ániíhıi dıi yıdaagoııh, doo akú nahit'aash dadá' nohwich'ı' k'e'ılchııhıi k'ehgo áhii'ne' doleeł, akú nt'aashgo.

12 Hadıi nkt'éego ídeheshjeedgo ídaayádaakti'ıi doo itah daandlııgo háhiit'ıi da, dagohıi doo bıł kışshah áhii'ne' ndi háhiit'ıi da: dabıi binatsekeesıi yee ıldenáágo ídıda'nel'aahgo, ła'ıi ıldenáágo kışshah ádaane'go doo daagoyáa da.

13 Nohwá nagoz'aanıi bitisgee doo bee ída'óndlıigo ídaayáhiilti' da doleeł, áídá' nagoz'aanıi Bik'ehgo'ihinań nohwaidin'áanıi zhá biyi' na'ıdziid doleeł, áı itah daanohtıi.

14 Nohwıi daagonohkııyú dantsé nohwaa nt'aazh, Christ baa yati' baa gozhóni baa nohwıl nagohiilni' ni'; áık'ehgo nohwá nagoz'aanıi itah daanohtıigo, nohwich'ı' det'aazhyúgo nohwá nagoz'aanıi doo bitisyú det'aazh da:

15 Nohwá nagoz'aanıi bitisyúhıi, nnee ła' binasdzıidıi, doo bee ída'óndlıigo ídaayáhiilti' da; áídá' nohwi'odla' nchaa hileehgo nohwitahyú na'ıdziidıi ndiıkséhgo nihóndlıi,

16 Ágát'éeyúgo nohwitisyú ni' nagoz'aanıi aldo' biyi' yati' baa gozhóni baa yáhiilti' doleeł, nnee ła' binasdzıidıi danohwıntsé alzaa ıla shıhıi doo bee ída'óndlıigo da.

17 Hadıi ída'odlıigo yałti'ıi nohweBik'ehń zhá ye'ıda'odlıı le'.

18 Nnee nkt'éego ídaanagolni'ıi doo daach'idnıshı at'éé da, áídá' nnee nohweBik'ehń bıł dáıık'ehıi

zhá.

11

¹ Ayáhágo lóshgogo yashti' k'a'at'éé ndi nohwich'i' yashti'íi nyee ndi bidag ádaanoht'eego hasht'íi: nánohwoshkqah, bidag ádaanoht'ee.

² Nohwá'íhóshnii, Bik'ehgo'ihinaan nohwine'íihii k'ehgo: na'ilihn bi'at'e' nzhoonii doo hwahá niinehi bika' da'á dolee'íi k'a'at'éégo Christ bíyéé daadohle'íi bigha ilk'idá' baa nohwidini'áá.

³ Áidá' Eve t'iish bich'i' nzhch'a'go k'izé'bide'stíi n'íi k'ehgo, Christ da'aniiigo nohwil nzhoo n'íi yits'á'zhí' ádaanohwile' nolí nsigo shiini'háh.

⁴ Dahadínta Jesus la'íhi yaa yánánalti'go nohwaa nyááyúgo, dagohii spirit nohwaa det'aa n'íi lahgo at'éhi la' nohwaa det'aa'yúgo, dagohii yati' baa gozhóni nagodo'aa n'íi lahgo at'éhi náágodo'aa'yúgo, nohwil dádaabik'eh nolí nsí.

⁵ Christ binal'a'á dázhó itisgo ádaat'eego baa natsídaahkees ndi, doo dá'ích'i'égee nshiiigo natses-kees da.

⁶ Doo bígonedzaago yashti' da ndi, nt'é baa yashti'íi bígonsi; díi dawahá bee nohwil ch'i'nah ásiidlaa.

⁷ Bik'ehgo'ihinaan biyati' baa gozhóni doo bigha nahi'niil dago baa nohwil nagosisni'hii bigha, nohwii itisgo ádaanohwisí dolee'go shii idaagoch'iyoshba'íi bee isiih née?

⁸ Nohwá na'isiid dolee'íi bigha ínashood ha'áná'séhii nagoznili la'ihii zhaali bits'á' nádaadiné' ni'.

9 Nohwitaahyú sídááadá' nt'éhéta bídìh nshìjì ndi doo hadín bee naníkt'og da ni': ndi Macedóniadí' shik'isyú shich'odaanìi ni': áík'ehgo doo nt'é bee nanohwiníkt'og da ni', áídí' doo dayúweh nanohwiníkt'og hasht'íjì da.

10 Christ bits'á'dí' da'anìi ágot'eehíí shiyi' golíjìhíí bighà gádishnìi, Akéya golzeehíí biyi'yú díí ídaanagoshnì'íí doo hadín yida'dinotíjìh at'éé da.

11 Nt'é bighà? Ya' doo shíł daanohshoqohíí bighà da gá? Bik'ehgo'ihì'nań shá yígółsì, shíł daanohshoqo.

12 Áídá' áí nneehíí, danéé nada'idziidhíí k'ehgo nada'idziid daanìihíí, doo da'anìi dago ádaanìi da ch'í'nah ashle'híí bighà hagot'éégo ánásht'íjìhíí dayúweh ágánásht'íjìł doleeł.

13 Nnee ágádaat'íjìhíí doo da'anìigo Bik'ehgo'ihì'nań bá daades'a'ihíí daanlìjì da, nnee k'izédaidinìiłgo nada'iziid, Christ binal'a'á gol'íjìgo ádaadiljì.

14 Doo bighà nohwíł díyagot'ee da le'; ch'iidn nant'án, Satan holzéhi, ndi Bik'ehgo'ihì'nań binal'a'á yaaká'yú gólíníí bits'á'dindláádhíí k'ehgo ánádil'íjì.

15 Díí doo nt'é bighà koł díyaagot'ee le'at'éé da, ch'iidn bánada'iziidíí ndi nht'éé zhińéégo nada'iziidíí gol'íjìgo ádaadiljì; áí nchq'go ánádaat'íjìhíí bighà dánchq'go bee nnádaagodáh.

16 Gánádaanohwíłdish'nìi, Doo hadín lógohi sho'núí da le'; áí k'ehgo natsídaahkees ndi hódaashołts'áq, shíí áldó' dé't'íh ídeshkàqhgoyashti' le'.

17 Díí baa hasdziihíí doo nohwe-Bik'ehnyegos'áqgo hasdzii da, lógohíí k'ehgo dázhq

ídeshkąąhgo yashti'.

18 Nnee łąągo ni'godzán biká' ágot'eehíi yee ídaadilkąąhgo yádaakti', shíi ąldó' ídeshkąąhgo yashti' doleel.

19 Nohwíi, dązhó daagondząą daanohsigo, lódaagohíi nohwil daagozhógo hódąayesółts'ąą.

20 Hadíi nnee isnáh ádaanohwinłzi ndi, bestso nohwits'ą' ndaayihniil ndi, nohwits'ą' nda'iláh ndi, itiséyú ídehéstii ndi, dagohíi nohwit'ą' yizka' ndi bidag ádaanoht'ee.

21 Néé ágáhiit'iiyúgo doo bínłdzil da ni' dishniigo ídaa yąnsdzi. Áidá' dahadín doo daaste' dago nt'éhéta yee ídaadilkąąhgo yee yádaakti'yúgo, (lógohíi k'ehgo yashti',) shíi ąldó' doo siste' dago ídeshkąąhgo bee yashti'.

22 Ya' Hebrews daanlii née? Shíi ąldó' ái nshlii. Ya' Israel hat'i'i daanlii née? Shíi ąldó' ái nshlii. Ya' Abraham bits'ą'dí' hanádaanołt'iihíi daanlii née? Shíi ąldó' ái nshlii.

23 Ya' Christ yánada'iziidíi daanlii née? Shíi dągóts'iidgo bá na'isiid (koni' áđihíi k'ehgo yashti'); daabinasdziidíi bitisgo nyeego na'isiid ni', doo holtag dago hashídołtsaz, daabitisgo da'ákozhą ha'ánáshi'dilt'eeh, doo alch'índni dásdozhą daashizes-hii da ni'.

24 Ashłladn Jews daanlii níi dízdin doleelzhi' dała'á áđihgo hashída'astsaz ni'.

25 Taadn tsii bee hashída'is-haal ni', łądntsée yee daashołné' ni', taadn tsina'eehíi shil nango' ni', dała'á t'é' dała'á jii da'ilíné biká' shil dahna'eeł ni';

26 Dábik'ehn daadisha'yú, túdaanliiyú négodzidíi begoz'ąą, da'in'iihíi bighą négodzid, dashii hat'i'ii

bits'á'dí' négodzid, doo Jews daanlii dahíi bits'á'dí' négodzid, k̄ih gozn̄il yuñe' négodzidíi begoz'aa, da'igoliiyú négodzidíi begoz'aa, túnteel sikaayú négodzidíi begoz'aa, shik'isyú daanlii ádaagodil'ini bits'á'dí' négodzid;

27 Nyeego na'isiidhíi bigha dázho hiyaago la'ii shiina'diiniigo, dadesh'iiigo iikahgo, shina' náshdleehego la'ii dibá' náshdleehego, da'ákozhá doo ishaa dago, la'ii gozk'azii biyi' diyagé da'adihego nashaa ni'.

28 Ái la'ihii shich'i' anagot'iid bilgo dabiká'zhi' dawa jii inashood ha'análséhií i'aniyú nagozn̄ilii baa shiiniigo nashaa.

29 Nnee la' doo n̄dzil da née? Shii aldó' ba'ashhah doo n̄dzil da. Nnee la' ncho'go at'iiigo ábiile' née? Ái bigha sha góchiidgo bich'i' niidoo.

30 Ída'oshdlíigo yashti'yúgo, doo n̄dzil dahíi bil ch'i'nah daaleehii ída'oshdlíigo baa yashti' doleel.

31 Jesus Christ nohweBik'ehñ biTaa, Bik'ehgo'ihinañ, án dahazhi' ba'ihégosini, doo leshchoo dahíi sha yigótsi.

32 Damáscusyú nant'ancharaan, ízigo nant'an Áretas holzéhi yiké'gee sitini, bik'ehgo k̄ih gozn̄ili Damascus holzéhi binaadyú asinilii yinádaadez'ii, shii daashitsood doleelgo:

33 Áidá' táts'aa biyi' dahsidáágo k̄ih gozn̄ilii binaadyú ledit'ihií biyi' ch'i'íányú ba'ashhah yúyaa gódah ch'ishiiileego bits'á' hasht'ag.

12

1 Ída'oshdlíigo yashti'ii dabik'eh, doo bits'á'dí' nt'é isht'iid da ndi. NohweBik'ehñ shiil ch'i'nah

ágólsiníí, la'íí shił ígózıgo áshíílaahíí baa nagoshni' doleel.

² Nnee la' Christ bíyééhíí bígonsı, án dı́ı'ts'adah legodzaadá' yaaká'yú taago nágost'ayú hadag bił ogoyáá; (bits'ı beego shı, dagohıı bits'ı ádıhgo shı, doo bígonsı da: Bik'ehgo'ih'nań yígótsı.)

³ Áı nneehıı (bits'ı beego shı, dagohıı bits'ı ádıhgo shı, doo bígonsı da; Bik'ehgo'ihı'nań zhá yígótsı.)

⁴ Ni' gozhóóyú, paradise golzeeyú, hadag bił ogoyáadá' yati' doo hagot'éégo baa nagoch'olni' at'éé dahi, yati' nnee doo yee yakti' goz'aa dahi yidezts'aa.

⁵ Áı nneehıı ba'oshlııgo yashti' doleel: áídá' shıı doo ída'oshdlııgo yashti' da doleel, doo bínıłdzil dahıı zhá bee ída'oshdlııgo baa yashti' doleel.

⁶ Ída'oshdlııgo yashti' niizıı ndi doo shiini' ádıhgo ádishniih da; da'anıı ádishniihıı bigha: áídá' doo ágádishniih da, shı'at'e' yo'iiniı dagohıı shidits'agıı bitisyú nnee doo la' yee shaa natsekees da doleelhiı bigha.

⁷ Bik'ehgo'ihı'nań doo alch'ıdn shił ígózıgo áshıılaa da, áık'ehgo doo bee itisgo ídeshkaah dahıı bigha nt'éheta diwozhi shighán'ááhıı k'ehgo shits'ı baa dahgoz'ago alzaa, Satan bits'á'dı' shich'ı' yil'aadi dáshich'ı' nagont'og nt'éégo, doo itisgo ídeshkaah da doleelhiı bigha.

⁸ Dıı bigha nohweBik'ehń taadn ch'éh ch'oba' áldeniid ni', Shits'á' begonowáh, dishniigo.

⁹ Áídá' gáshııniı, Shiłgoch'oba'ıı ná bınel'aa: doo bínıłdzil dagee shinawodıı ninkááyú itisgo ch'ı'nah alzi. Áı bigha doo bínıłdzil dahıı bee ída'oshdlııgo shıł gozhóógo yashti' doleel, Christ binawodıı

shiká'zhì' doleełhíí bighą.

10 Doo bíníłdzil da lẹk'e ndi, goláníyú ánádaashikł'ido'nił ndi, nt'é hásht'íiníí bínshdih ndi, shiniidaagonłsi ndi, shich'ì' goyéégo nagowaa ndi, Christ bighą díí bee shich'ì' nagowaayúgo baa shił gozhóó: doo bíníłdzil dagee Christ binawodíí bee nanshwod.

11 Biini' áđihíí yałti'híí k'ehgo yashti' ni' nohwíí bídaashinohso'go ánsht'ee ni': nohwíí nłt'éégo shá yádaakti' le'at'éhi: doo nt'é inshłj da ndi nadaal'a'á ła'ihíí ízigo ádaat'eego baa natsídaahkeesíí ndi doo dábič'ì'égee ánsht'ee da.

12 Nohwitahtyú nashaadá' dawa bidag ánsht'ee ni', godiyłhgo be'ígóziníí, doo ágondziyú, ła'íí ízigo ánágot'íłkíí bee ánát'íđíí bee da'anii Bik'ehgo'ihí'nañ shides'a'go bídaagonłsi.

13 Ínashood ha'ánáłséh ła'ihíí nt'é bee iké'zhì' daa-solj? Shíí doo nt'é nohwíhóshkeed da ni', áí zhá bee iké'zhì' daasolj. Díí bighą shaa nágodenoh'aa.

14 Díí taadngee ilk'idá' nohwich'ì' naadishdáh; doo nt'é bee nohwíhóshkeed da doleeł: doo nt'é nohwíyééhíí bighą asht'íí da, nohwíí zhá noh-wighą asht'íí: chągháshé báą hik'e bitaa doo yá na'nońíí bik'eh da, ndi bíí bichągháshé yá na'nońíigo dábič'eh.

15 Shił gozhóógo nohwichą shíyééhíí nohwá nnishné', dashíí ndi nohwá na'ídihishnił: itisgo shił daanohshóphíí bighą nohwíí da'ich'ì'go noh-wił daanshóq ndi.

16 Da'aniiigo doo nt'é nohwíhóshkeed da ni', áídá', Nohwich'ì' lé'ishchoogo ndaanohwiłtsod ni', daashiłdohnii łaá.

17 Ya' dahadíí nohwich'ì' onádaash'aahíí bee no-

hwahani'isdzood née?

18 Titus akú nnáh bíldishnii ni', nohwik'isn dała'á bíł oł'a'. Ya' Titus nohwahani'isdzood née? Ya' shíí ánsht'eehíí k'ehgo doo Titus at'ée da lán gá? Ya' shíí ást'íí n'íí k'ehgo doo Titus át'íí da lán née?

19 Díí án'niihíí bee ídáyáhiilti'go áhiit'íí daanoht'íí née? Christ bíyéé ndliigo Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee án'nii: nohwíł daanoht'íí, daanołdzilgo ádaanoht'íí doleel'go áhiit'íí.

20 Hagoshá' ádaanoht'ee le' nsíhíí doo bee ágádaanoht'eego nohwaa nsháh hást'íí da, nohwíí áldó' doo ndaashołíhíí k'ehgo nohwaa nsháh hádaashoht'íí da shí: łahadaadoht'áh, dawahá ídáhadaht'íí, ilch'í' hadaashohkee, itis hishłeeh daanoht'íí, lida'ol'tah, ch'inii daadoht'íí, ídaadołk'áah, la'íí nohwíł daagokish doleel' noli nsigo shiini' háh:

21 Nohwaa nánsdzaago Bik'ehgohinshnań nohwił'íí ídaayánsdzigo áshł'si doleel' noli nsí, nohwitahyú lani ncho'go na'idaago, nant'í' nakaigo, la'íí ncho'íí doo yich'í' t'ąazhí' at'ée dahíí yee nda'iksiihíí doo hwahá yits'á'zhí' ánádaa'ne' dahíí bighá doo shiłgozhóó da doleel' noli nsigo shiini' háh.

13

1 Díí nohwich'í' nanáshdaahíí bíłgo taadn hileeh. Kaa dahgost'ąayúgo naki dagohíí taagi bináát ánagot'íí díí da'ádaan'íí bee bíłgozi.

2 Nakidngee nohwaa niyáádá', nnee nda'iksiih n'íí, la'ihíí áldó', gádaabildéniid, Nohwaa nánsdzaa lək'eyúgo doo t'ąazhí' siit'íí dago nohwiniidaagonł'éeego ánohwishłe'; k'adíí doo hanshk'i da ndi da'ágát'éeego ánádaabildish'nii:

3 Christ shinkááyú yakti'go bee bídaagonok̄s̄j̄híí hádaah̄t̄'j̄híí biḡh̄á ágádish̄n̄ii, Christ nanohwik'í'iziidgee n̄dzil, nohwiyi' binawod gol̄j̄í.

4 Án doo n̄dzil dago ts̄j̄'ik̄na'áhi yiká' dazts̄ā ndi Bik'ehgo'ih̄i'nān̄ binawodíí yee hīnaa. Néé āldó' bił dała'á daandlīj̄go doo daandzil da ndi Bik'ehgo'ih̄i'nān̄ binawodíí bee nanohwik'ída'idziidgo Christ bił daahii'naa doleel̄.

5 Ídaadinił'j̄í, nohwi'odla' daahohta' sh̄j̄; ídaadinohtáh. Jesus Christ nohwiyi' gol̄j̄go doo bídaagonok̄s̄ da néé? Nanohwídintaahíí bah nandeeyúgo Christ doo nohwiyi' gol̄j̄ da bídaagonok̄s̄j̄h̄.

6 Néé nanohwídintaahíí doo bah nandéh dahíí bídaagonok̄s̄j̄h̄ ndi at'éé.

7 Doo nda'ok̄s̄iih da doleel̄go Bik'ehgo'ih̄i'nān̄ nohwá hoshkāah; néé doo n̄t'éégo nohwígóz̄j̄híí biḡh̄á ádish̄n̄ii da, áidá' nohwíí n̄t'ééhíí be'ádaanoht'ee doleel̄go, néé nanohwídintaahíí bah nandéh ngol̄n̄í ndi.

8 Da'an̄ii ágot'eehíí doo hagot'éégo bich'j̄' na'idziid da, áidá' bá na'idziidyúgo zh̄á.

9 Néé doo daandzil dadá' nohwíí nohwinawod daagol̄j̄ l̄ek'eyúgo nohwil̄ daagozh̄ó: la'íí dážh̄ó n̄t'éégo ádaanoht'eego nohwá háhiit'j̄igo ohiikāah.

10 Doo hanshk'i da ndi díí bek'e'eshchii, nohwaa nánsdzaago doo inn̄iihgo bee nohwich'j̄' yashti' da doleel̄híí biḡh̄á: nohwi'odla' dayúweh nohwá binil̄seel̄go hasht'j̄í, doo hayaa ádaanohwil̄s̄j̄ dago nohweBik'eh̄n̄ beshik'ehgo áshíílaa.

11 Shik'ííyú, díí bee āal̄ nohwich'j̄' k'e'shil̄chíí.

Christ biláhyú nldzilgo daanołseeł le', hadag ádaanoht'ee le', nohwiini' dała'á le', ła'íi nkegohen'áągo daagonohłji le'; áik'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań, ił'ijóóníi ła'íi iłch'į'gont'ééhíi bits'á'dí'hi, nohwił nłji le'.

¹² Daagodinolsigo daalohts'qs le'.

¹³ Inashood dawa, Gozhóó, daanohwiłni.

¹⁴ Jesus Christ nohweBik'ehń bilgoch'oba'íi, Bik'ehgo'ihí'nań bił'ijóóníi, ła'íi Holy Spirit bił dała'á ánohwiłshíi bee nohwich'į' goz'aą le'. Doleelgo at'éé.

**The New Testament of our Lord and Saviour
Jesus Christ
New Testament in Apache, Western (US:apw:Apache,
Western)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Western Apache (Apache, Western)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Apache, Western

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

22cab38e-86e0-5c5b-8972-5c0fa467c049